

Reviderade bedömningar av antalet inskrivna arbetslösa

Oktober 2020

Förord

I samband med Arbetsförmedlingens åiterrapportering till regeringen av *Prognoser för utbetalningar 2020-2023* revideras bedömningarna för utvecklingen av antalet inskrivna arbetslösa. De ekonomiska utsikterna har ljusnat sedan den senaste bedömningen gjordes, men det finns fortfarande en stor osäkerhet kring utveckling och förlopp framöver. Arbetsförmedlingen fortsätter därför att presentera bedömningar snarare än prognoser. Ordinarie uppdatering av Arbetsförmedlingens bedömningar av utvecklingen på arbetsmarknaden kommer att presenteras i samband med att *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2020* publiceras i december.

Solna 15 oktober 2020

Annika Sundén
Analysdirektör

Utsikterna på arbetsmarknaden

Sedan Arbetsförmedlingens tidigare bedömningar av antalet inskrivna arbetslösa publicerades i juli har de ekonomiska utsikterna ljusnat. Det råder dock fortsatt stor osäkerhet om utvecklingen och krisens långsiktiga effekter på svensk arbetsmarknad. Utvecklingen hänger i hög grad ihop med hur långvarig krisen blir och när restriktioner och rekommendationer för att minska smittspridningen lättas, både i Sverige och i omvärlden.

Den pågående pandemin har slagit hårt mot stora delar av ekonomin och arbetsmarknaden. Svensk ekonomi nådde en bottennotering vid slutet av andra kvartalet 2020, men det finns tecken på att efterfrågan och produktion har börjat vända uppåt från väldigt låga nivåer. Lågkonjunkturen väntas dock bli djup och återhämtningen utdragen.

Inskrivna arbetslösa 16–64 år

Antalet inskrivna arbetslösa har ökat i hög takt och på bred front sedan effekterna av pandemin blev tydliga på arbetsmarknaden. Ökningen av antalet inskrivna arbetslösa inleddes dock redan under andra halvåret 2019 till följd av att konjunkturen började mattas av. Den utvecklingen har förstärkts påtagligt som en konsekvens av pandemin. Sedan inledningen av mars fram till slutet av september har drygt 298 000 personer registrerat sig som öppet arbetslösa hos Arbetsförmedlingen, vilket kan jämföras med drygt 180 000 under samma period förra året.

I slutet av september fanns drygt 464 000 personer registrerade som inskrivna arbetslösa (öppet arbetslösa eller sökande i program). Det är 111 000 fler än för ett år sedan. Det ska dock noteras att de åtgärder som regeringen har vidtagit för att dämpa effekterna av pandemin på arbetsmarknaden, exempelvis möjlighet till korttidspermittering, har hållit tillbaka ökningen av antalet inskrivna arbetslösa.

Antaganden om utvecklingen på arbetsmarknaden

Det råder fortfarande stor osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen framöver till följd av den pågående pandemin. Arbetsförmedlingens bedömning baseras dels på Folkhälsomyndighetens framtagna scenarier över utvecklingen av smittspridningen, dels på följande antaganden avseende utvecklingen på arbetsmarknaden:

De restriktioner och rekommendationer om social distansering som vidtagits för att minska smittspridningen fortsätter att hämma den ekonomiska aktiviteten. Befintliga restriktioner och rekommendationer bedöms kvarstå under 2020 för att därefter lättas gradvis under 2021. Återhämtningen på arbetsmarknaden bedöms bli utdragen.

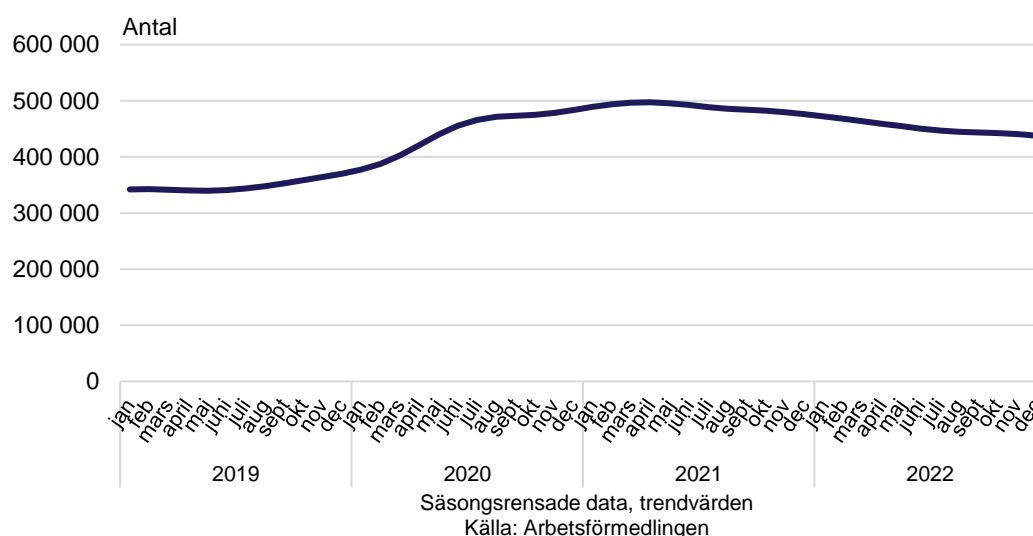
Möjligheten att använda korttidsarbete i den nuvarande mer generösa formen upphör vid årsskiftet.

Den ekonomiska tillväxten kommer att vara tydligt negativ under 2020. I takt med att restriktioner lättas förväntas sedan den ekonomiska aktiviteten gradvis växa upp. Sverige är en liten öppen ekonomi och är i hög grad beroende av omvärlden. Restriktioner i andra länder kan därför komma att påverka efterfrågan på svensk export.

Arbetsförmedlingens reviderade bedömningar baseras dels på de antaganden om utvecklingen på arbetsmarknaden som presenteras ovan, dels på de något ljusare utsikterna i ekonomin. Dessutom har rörligheten på arbetsmarknaden sakta börjat komma igång igen där fler inskrivna arbetslösa än vad som tidigare förutsågs går ut i arbete och utbildning. Samtidigt fortsätter restriktioner och rekommendationer för att minska smittspridningen att hämma den ekonomiska aktiviteten. Det finns dock fortfarande en stor osäkerhet kring förloppet och återhämtningen.

Arbetsförmedlingen bedömer att antalet inskrivna arbetslösa kommer öka fram till början av 2021 för att därefter plana ut och sedan minska i långsam takt. Antalet inskrivna arbetslösa bedöms som mest uppgå till 500 000 personer, vilket motsvarar en arbetslöshetsnivå på 9,6 procent.

Graf 1: Antalet inskrivna arbetslösa 16-64 år, bedömning från oktober 2020.

Bedömningen att antalet inskrivna arbetslösa ökar framöver baseras bland annat på att företag fortsatt planerar personalneddragningar¹. I det inledande skedet när den ekonomiska aktiviteten ökar kommer först anställda som beviljats stöd i form av korttidsarbete att gå upp i arbetstid. Det är först senare i återhämtningsfasen som företagen nyrekryterar personal.

Sedan pandemins effekter blev tydliga på svensk arbetsmarknad har också fler än 100 000 personer varslats om uppsägning. Alla varsel har ännu inte resulterat i uppsägningar. Preliminär uppföljning efter fyra månader av de drygt 69 000

¹ Konjunkturinstitutet, KI-barometern

personer som varslades under mars och april i år visar att 56 procent blivit uppsagda och att 24 procent varit inskrivna som arbetslösa under uppföljningsperioden. När fler varsel verkställs kan detta medföra ytterligare uppsägningar som riskerar att fler blir arbetslösa.

Samtidigt som varselnivåerna har varit rekordhög har drygt 580 000 personer beviljats stöd för korttidsarbete. Det är inte tydligt hur många anställda som i dagsläget omfattas av stödet då avstämningar av faktiskt utfall sker i efterhand, men Konjunkturinstitutet bedömer att cirka 360 000 personer i genomsnitt var korttidspermitterade under andra kvartalet i år². Den svaga konjunkturen kan medföra att företag som nyttjar stödet för korttidsarbete kan behöva varsla och säga upp delar av den permitterade personalen. Att det tillfälligt förstärkta stödet för korttidsarbete löper ut vid årsskiftet kan dessutom resultera i fler företag kommer att behöva minska sin personalstyrka.

Tabell 1: Årsmedeltal, bedömningarna som gjordes i juli 2020 inom parentes.

	Antal inskrivna arbetslösa 16–64 år	Arbetslöshetsnivå
2019	349 000	6,9
2020	445 000 (483 000)	8,6 (9,3)
2021	488 000 (569 000)	9,4 (10,7)
2022	452 000 (527 000)	8,7 (10,0)

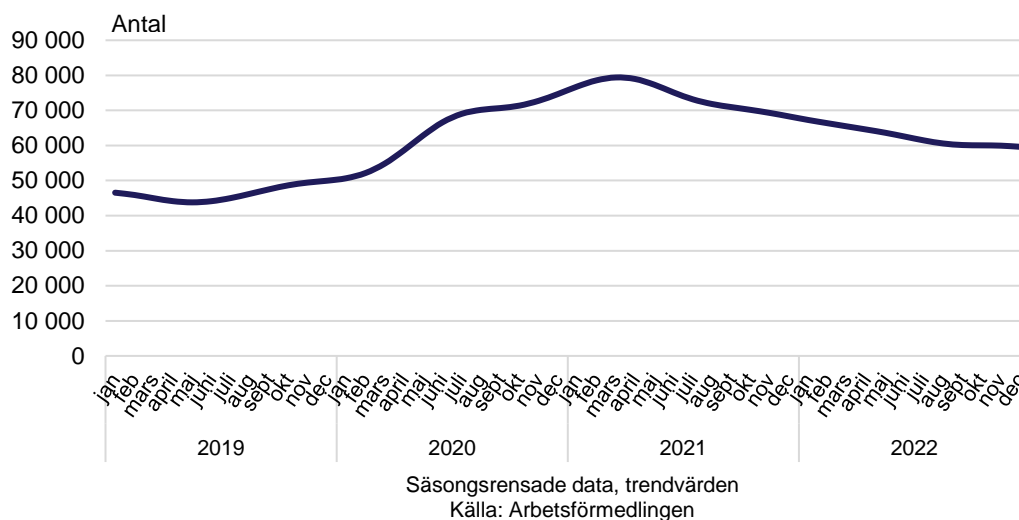
För helåren 2020 och 2021 beräknas antalet inskrivna arbetslösa till i genomsnitt 445 000 respektive 488 000 personer. Det motsvarar genomsnittliga arbetslöshetsnivåer på 8,6 respektive 9,4 procent. För 2022 bedöms antalet inskrivna arbetslösa uppgå till i genomsnitt 452 000, vilket motsvarar en arbetslöshetsnivå på 8,7 procent.

Inskrivna arbetslösa ungdomar 18–24 år

Unga har i allmänhet en lösare förankring på arbetsmarknaden än äldre. Det beror på kortare arbetslivserfarenhet och förhållandevis mer osäkra anställningar. Det visar sig bland annat genom att ungdomar är överrepresenterade bland de nya arbetslösa. Sedan inledningen av mars fram till slutet av september har närmare 90 000 ungdomar registrerat sig som öppet arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar uppgick i slutet av september till drygt 69 000, vilket är en ökning med närmare 20 000 personer jämfört med samma månad för ett år sedan.

Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar 18-24 år väntas fortsätta öka under de närmaste kvartalen för att under inledningen av 2021 plana ut och sedan åter minska. Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar väntas uppgå till som högst 78 000 under andra kvartalet 2021, vilket motsvarar en arbetslöshetsnivå på 14,3 procent.

² Lönebildningsrapporten 2020.

Graf 2: Antalet inskrivna arbetslösa 18-24 år, bedömning från oktober 2020.

Antalet arbetslösa ungdomar beräknas till i genomsnitt 64 000 under 2020 och till 74 000 under 2021. Det motsvarar genomsnittliga arbetslöshetsnivåer på 12,1 respektive 13,6 procent. För 2022 är motsvarande bedömning i genomsnitt 63 000, vilket motsvarar en arbetslöshet på 11,7 procent.

Tabell 2: Årsmedeltal, bedömningarna som gjordes i juni 2020 inom parentes.

	Antal inskrivna arbetslösa 18–24 år	Arbetslöshetsnivå
2019	46 000	8,6
2020	64 000 (70 000)	12,1 (13,0)
2021	74 000 (85 000)	13,6 (15,2)
2022	63 000	11,7

Att ungdomar drabbas av perioder av friktionsarbetslöshet är vanligt förekommande och därför inget större problem i normala tider. Det är bland annat förklaringen till att ungdomsarbetslösheten brukar vara högre än arbetslösheten för åldersgruppen 16-64 år. Under rådande omständigheter har dock efterfrågan på arbetskraft helt eller delvis avstannat inom branscher där ingångsjobb är vanliga. Samtidigt medför strukturomvandlingen på arbetsmarknaden att vissa jobb, exempelvis inom handeln, inte kommer tillbaka efter krisen. Det rådande läget på arbetsmarknaden riskerar därför att försena och försvåra situationen för ungdomar som nu ska träda in på arbetsmarknaden.

Rekordhög långtidsarbetslöshet

Långtidsarbetslösheten började stiga redan under hösten 2019 och trenden har fortsatt sedan dess och förstärks nu av pågående kris. Utvecklingen förklaras av en sedan tidigare dämpad efterfrågan på arbetskraft men även på grund av sämre förutsättningar att inom arbetsmarknadspolitiken hålla tillbaka de ökade tiderna

utan arbete. I september 2020 fanns det drygt 171 000 inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i mer än tolv månader vid Arbetsförmedlingen. Det är närmare 25 000 fler än i fjol.

Av de långtidsarbetslösa bedöms 84 procent ha en svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Fler nya arbetslösa som står närmare arbetsmarknaden innebär att konkurrensen om jobben ökar, samtidigt som möjligheten till arbetsplatsförlagda insatser som praktik och subventionerade anställningar är fortsatt begränsade. Fler riskerar därför att bli kvar i längre tider av arbetslöshet.

Redan i slutet av 2019 bedömde Arbetsförmedlingen att antalet långtidsarbetslösa skulle öka till rekordhöga nivåer under 2020 och 2021. Ökningen förstärks nu till följd av pandemin. I slutet av september hade drygt 93 000 inskrivna arbetslösa varit utan arbete i 6–12 månader, varav sju av tio bedöms ha svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Det finns en stor risk att dessa blir kvar i arbetslöshet när konkurrensen om jobben ökar. Arbetsförmedlingen bedömer att antalet långtidsarbetslösa kan komma att överstiga 200 000 under 2021.